

HISTORIAN KIELITIETOINEN OPPIMATERIAALI

Luku 5: Imperialismi – Eurooppalaiset valloittavat maailmaa

Pilvi Orasuo

Kaisa Kauhanen

Elina Pentikäinen

TAMPERE

HISTORIAN KIELITIETOINEN OPPIMATERIAALI

Tämä materiaali on tarkoitettu yläkoulun valmistavan luokan opetukseen. Materiaalissa on yläkoulun seitsemännen luokan historian sisältöjä. Materiaalia voi käyttää myös alaspäin eriyttävänä materiaalina seitsemännen luokan oppilailla.

Luku 5: Imperialismi – Eurooppalaiset valloittavat maailmaa

- Eurooppalaiset valloittavat uusia alueita
- Afrikka jaetaan
- Kiina ja Japani 1800-luvulla

Luku 1: Mitä historia on?

Luku 2: Suomesta tulee osa Venäjää

Luku 3: Suomi 1800-luvulla

Luku 4: Teollistuminen muuttaa maailmaa

Luku 5: Imperialismi - Eurooppalaiset valloittavat maailmaa

Luku 6: Suomi ja demokratia

Luku 7: Ensimmäinen maailmansota

Tekstit ja tehtävät: Pilvi Orasuo, Kaisa Kauhanen, Elina Pentikäinen

Piirroskuvat: Aatu Seppänen

Valokuvat: Finna.fi

Julkaisuvuosi: 2025

TAMPERE

LUKU 5: IMPERIALISMI – EUROOPPALAISET VALLOITTAVAT MAAILMAA

Eurooppalaiset valloittavat uusia alueita

Eurooppalaiset tutkivat maailmaa 1500-luvulta alkaen. Eurooppalaiset olivat kiinnostuneita uusista alueista. He halusivat paljon raaka-aineita ja työvoimaa. Eurooppalaiset valloittivat uusia alueita esimerkiksi Afrikasta ja Aasiasta. Näistä maista tuli **siirtomaita** eli alueita Euroopan ulkopuolelta. Eurooppalaiset valtiot kilpailivat siitä, kenellä on eniten siirtomaita. Tätä kutsutaan **imperialismiksi**. Eurooppalaiset valtiot valloittivat siirtomaat ja halusivat hyötyä niistä. Eurooppalaiset halusivat raaka-aineita ja työvoimaa teollistumista varten.

Sanasto:

valloittavat, **valloittaa** 1
maailmaa, **maailma**
alkaen
olla kiinnostuneita, **olla**
kiinnostunut 3
työvoimaa, **työvoima**
näistä maista, **nämä maat**
ulkopuolelta, **ulkopuoli**
kilpailivat, **kilpailla** 3
kenellä, **kuka**
kutsutaan, **kutsua** 1
hyötyä 1
varten (= jotakin varten, jollekin)

Tehtävät

1. Selitä sanat.

- a. Imperialismi _____
- b. Siirtomaa _____

2. Mikä sana puuttuu? Kirjoita viivalle.

Eurooppalaiset tutkivat maailmaa _____ alkaen. Eurooppalaiset olivat kiinnostuneita uusista alueista. He halusivat paljon _____ ja _____. Eurooppalaiset valloittivat uusia alueita esimerkiksi _____ ja _____. Näistä maista tuli _____ eli alueita Euroopan ulkopuolelta. Eurooppalaiset valtiot kilpailivat siitä, kenellä on eniten siirtomaita. Tätä kutsutaan _____. Eurooppalaiset valtiot valloittivat siirtomaat ja halusivat hyötyä niistä. Eurooppalaiset halusivat raaka-aineita ja työvoimaa _____ varten.

3. Lue teksti ja vastaa kysymyksiin.

a. Milloin eurooppalaiset alkoivat tutkia maailmaa?

b. Miksi eurooppalaiset olivat kiinnostuneita uusista alueista?

c. Mistä eurooppalaiset valloittivat uusia alueita?

4. Taivuta verbiä. Kirjoita verbi taulukkoon.

a. kilpailla 3

Persoona-pronimi	Preesens positiivinen	Preesens negatiivinen	Imperfekti positiivinen	Imperfekti negatiivinen
minä				<i>en kilpaillut</i>
sinä			<i>kilpailit</i>	
hän				
me		<i>emme kilpaile</i>		
te	<i>kilpaillette</i>			
he				

Afrikan kartta 1700-luvulta.
(Museovirasto)

Afrikka jaetaan

1800-luvulla Afrikka oli tuntematon. Eurooppalaiset tutkivat Afrikkaa. Tutkimusmatkailijat lähtivät Afrikkaan. Tutkimusmatkailijat tutkivat uusia alueita. Kuuluisa tutkimusmatkailija oli David Livingstone.

Eurooppalaiset valtiot halusivat kasvaa isoiksi ja halusivat ison valtakunnan. Valtiot kilpailivat siitä, kenellä on eniten siirtomaita. Eurooppalaiset matkustivat Afrikkaan ja valloittivat alueita. Iso-Britanniassa ja Ranskalla oli paljon siirtomaita Afrikassa. Iso-Britanniassa oli eniten siirtomaita koko maailmassa. Iso-Britannia oli voimakkain valtio Euroopassa 1800-luvulla.

Ennen eurooppalaisia Afrikka oli jakautunut erilaisiin heimoihin. Heillä oli omat kulttuurit, tavat ja alueet. Eurooppalaiset eivät ymmärtäneet afrikkalaista kulttuuria. Eurooppalaiset ajattelivat, että eurooppalainen kulttuuri on parempi. Eurooppalaiset levittivät Afrikkaan uskontoaan ja omia tapojaan. Eurooppalaiset jakoivat Afrikkaa ilman heimojen lupaa. Eri heimot pakotettiin samalle alueelle. Heimoille tuli riitaa ja he sotivat.

Eurooppalaiset halusivat hyötyä Afrikasta. He halusivat Afrikasta raaka-aineita: esimerkiksi kahvia, kaakaota, norsunluuta ja timantteja. Näitä raaka-aineita tuotettiin eurooppalaisia varten. Eurooppalaiset käyttivät afrikkalaisia työvoimana. Eurooppalaiset ajattelivat, että afrikkalaiset ovat heidän omaisuuttaan. Afrikkalaiset ihmiset olivat orjia. He työskentelivät ilmaiseksi eurooppalaisille. Heitä myytiin muihin maihin. Tätä kutsutaan orjakaupaksi. Nykyään orjuus on maailmassa kielletty.

Sanasto:

tuntematon
tutkivat, **tutkia** 1
tutkimusmatkailijat,
tutkimusmatkailija
lähtivät, **lähteä** 1
kuuluisa
valtakunnan, **valtakunta**
eniten
koko
voimakkain, **voimakas**
eurooppalaisia, **eurooppalainen**
jakautunut, **jakautua** 1
heimoihin, **heimo**
kulttuurit, **kulttuuri**
tavat, **tapa**
ymmärtäneet, **ymmärtää** 1
ajattelivat, **ajatella** 3
levittivät, **levittää** 1
uskontoaan, **uskonto**
omia, **oma**
jakoivat, **jakaa** 1
ilman
lupaa, **lupa**
eri
pakotettiin, **pakottaa** 1
samalle, **sama**
riitaa, **riita**
sotivat, **sotia** 1
hyötyä, **hyötyä** 1
kaakaota, **kaakao**
norsunluuta, **norsunluu**
timantteja, **timantti**
tuotettiin, **tuottaa** 1
omaisuuttaan, **omaisuus**
orjia, **orja**
työskentelivät, **työskennellä** 3
ilmaiseksi, **ilmainen**
myytiin, **myydä** 2
muihin maihin, **muut maat**
orjakaupaksi, **orjakauppa**
orjuus
on kielletty, **kieltää** 1

Tehtävät

1. Lue teksti. Vastaa kysymyksiin.

a. Millä valtioilla oli eniten siirtomaita Afrikassa?

b. Millä valtiolla oli eniten siirtomaita koko maailmassa?

c. Mikä valtio oli Euroopan voimakkain valtio?

d. Mitä eurooppalaiset tekivät Afrikassa?

e. Mitä orjakauppa tarkoittaa?

2. Luettele, mitä eurooppalaiset halusivat Afrikasta.

a. _____

b. _____

c. _____

d. _____

e. _____

3. Kirjoita puuttuva sana viivalle.

a. 1800-luvulla _____ oli tuntematon. Eurooppalaiset tutkivat _____.

Tutkimusmatkailijat lähtivät _____.

b. Valtiot kilpailivat siitä, kenellä on eniten _____.

c. Ennen eurooppalaisia Afrikka oli jakautunut erilaisiin _____. Heillä oli omat kulttuurit, _____ ja alueet.

d. Eurooppalaiset halusivat _____ Afrikasta. He halusivat Afrikasta _____.

e. Eurooppalaiset ajattelivat, että afrikkalaiset ovat heidän _____. Afrikkalaiset ihmiset olivat orjia. He työskentelivät _____ eurooppalaisille. f. Nykyään orjuus on maailmassa _____.

4. Taivuta verbiä. Kirjoita verbi taulukkoon.

a. sotia 1

Persoona-pronomini	Preesens positiivinen	Preesens negatiivinen	Imperfekti positiivinen	Imperfekti negatiivinen
minä				<i>en sotinut</i>
sinä			<i>sodit</i>	
hän				
me		<i>emme sodi</i>		
te	<i>soditte</i>			
he				

b. myydä 2

Persoona-pronomini	Preesens positiivinen	Preesens negatiivinen	Imperfekti positiivinen	Imperfekti negatiivinen
minä				
sinä			<i>myit</i>	
hän		<i>ei myy</i>		
me				
te				<i>ette myyneet</i>
he	<i>myyvät</i>			

Oopiumipiippu 1800-luvulta.
(Satakunnan Museo)

Kiina ja Japani 1800-luvulla

1800-luvun alussa Kiina ja Japani olivat sulkeutuneet maailmalta. He kävivät vain vähän kauppaa muiden valtioiden kanssa. Eurooppalaiset halusivat myydä tuotteitaan kiinalaisille. Kiinalaiset keksivät esimerkiksi kompassin, paperin, paperirahan, ruudin ja leijat. Kiina ei halunnut ostaa mitään ulkomaalaisilta. Kiina myi eurooppalaisille esimerkiksi silkkiä ja posliinia. Japani kävi kauppaa vain Hollannin kanssa.

Iso-Britannia salakuljetti oopiumia Kiinaan. Oopiumi on huume. Kiinalaiset käyttivät oopiumia liikaa ja väärin. Kiinan keisari käski Iso-Britannian pois maasta. Iso-Britannia aloitti sodan Kiinan kanssa. Kiina hävisi sodan. Kiina avasi kaupankäynnin Iso-Britanniaan ja myöhemmin Eurooppaan. Kiina oli oma valtio, jossa eurooppalaisilla oli valtaa.

Japanilaiset näkivät, mitä Euroopassa ja Yhdysvalloissa oli keksitty. Japanilaiset halusivat uudistaa maataan. Japani otti mallia muilta mailta. Japani teollistui ja teki tehdastuotteita itse. Japanista tuli kilpaileva valtio Euroopalle ja Yhdysvalloille. Japani tarvitsi raaka-aineita tehtaisiin, siksi Japani valloitti alueita Aasiasta.

Sanasto:

Kiina

Japani

olivat sulkeutuneet, **sulkeutua 1**

kompassin, **kompassi**

paperin, **paperi**

paperirahan, **paperiraha**

ruudin, **ruuti**

leijat, **leija**

mitään

ulkomaalaisilta, **ulkomaalainen**

silkkiä, **silkki**

posliinia, **posliini**

salakuljetti, **salakuljettaa 1**

oopiumia, **oopium**

huume

käyttivät, **käyttää 1**

liikaa

väärin

käski, **käskeä 1**

aloitti, **aloittaa 1**

sodan, **sota**

avasi, **avata 4**

kaupankäynnin, **kaupankäynti**

näkivät, **nähdä 2**

uudistaa 1

otti mallia, **ottaa mallia 1**

tehdastuotteita, **tehdastuote**

kilpaileva, **kilpailla 3**

1. Lue teksti ja vastaa kysymyksiin.

a. Mitkä valtiot olivat sulkeutuneet 1800-luvulla muulta maailmalta?

b. Mitä kiinalaiset keksivät? _____

c. Mitä Kiina myi eurooppalaisille? _____

d. Mitä Iso-Britannia salakuljetti Kiinaan? _____

e. Mitä tapahtui sen jälkeen, kun Kiina hävisi sodan? _____

f. Mitä japanilaiset halusivat? _____

g. Miksi Japani valloitti maita Aasiasta? _____

2. Taivuta verbiä. Kirjoita verbi taulukkoon.

a. käyttää 1

Persoona-pronominini	Preesens positiivinen	Preesens negatiivinen	Imperfekti positiivinen	Imperfekti negatiivinen
minä				<i>en käyttänyt</i>
sinä			<i>käytit</i>	
hän				
me		<i>emme käytä</i>		
te	<i>käytätte</i>			
he				

b. avata 4

Persoona-pronominini	Preesens positiivinen	Preesens negatiivinen	Imperfekti positiivinen	Imperfekti negatiivinen
minä				
sinä			<i>asvasit</i>	
hän		<i>ei avaa</i>		
me				
te				<i>ette avanneet</i>
he	<i>avaavat</i>			

3. Lue teksti ja vastaa kysymyksiin.

a. Mitä oopiumi oli? _____

b. Mitä tarkoittaa "salakuljetus"?

c. Mitä keksinnöt ovat?

4. Kirjoita sopiva verbi viivalle.

a. 1800-luvun alussa Kiina ja Japani _____sulkeutuneet maailmalta.

b. Eurooppalaiset _____myydä tuotteitaan kiinalaisille.

c. Kiinalaiset _____esimerkiksi kompassin, paperin, paperirahan, ruudin ja leijat.

d. Japani _____vain Hollannin kanssa.

e. Iso-Britannia _____oopiumia Kiinaan.

f. Kiinalaiset _____oopiumia liikaa ja väärin.

g. Kiinan keisari _____Iso-Britannian pois maasta.

h. Iso-Britannia _____sodan Kiinan kanssa.

i. Kiina _____sodan.

5. Mihin väite liittyy? Kirjoita oikea sana viivalle (*Afrikka, Kiina, Japani*).

a. Eurooppalaiset valloittivat siirtomaiksi _____

b. Kävi kauppaa Hollannin kanssa _____

c. Iso-Britannia myi oopiumia _____

d. Keksi kompassin _____

e. Valloitti alueita Aasiasta _____

f. Ihmiset elivät heimoissa _____

g. Eurooppalaiset jakoivat alueen _____

h. Kävi kauppaa Iso-Britannian kanssa _____

i. Halusi uudistua ja teollistua _____

j. Eurooppaan tuotiin rikkauksia (timantteja ja norsunluuta) _____

k. Eurooppalaiset myivät orjia _____

6. Valitse oikea sana laatikosta. Kirjoita viivalle.

hevonen hevoscärryt höyrylaiva kauppias köysi matkustaja tavarat

7. Kirjoita kuvasta sanoja tai virkkeitä. Voit käyttää kysymyksiä apuna.

- Missä ihmiset ovat?
- Mitä miehet kuvan edessä tekevät?
- Mitä ihmiset tekevät?
- Mitä laivoissa on?
- Mihin laivat ovat menossa?

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.